

## تبیین نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه های زندگی

حبیب تقی نسب<sup>۱</sup>

رضا منصوریان<sup>۲</sup>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۱/۳۰

### چکیده

بیمه یکی از ابزارهای مفید مدیریت ریسک، برای تامین آرامش و آسایش افراد جامعه است. در میان انواع بیمه نامه‌ها، بیمه نامه‌های زندگی موقعیتی ممتاز دارند. این بیمه نامه‌ها ضمن اینکه نیاز مالی افراد خانواده را بعد از مرگ نان‌آور آن تا حد امکان تامین می‌کنند، از جنبه پس‌اندازی نیز مفید هستند. علی‌رغم وجود مزایای فراوان بیمه نامه‌های زندگی در ایران استقبال زیادی از این نوع بیمه‌نامه‌ها صورت نمی‌گیرد. هدف این مطالعه، بررسی و تبیین نقش نوسانات ارزش بازار سهام بر فروش بیمه‌های زندگی می‌باشد. داده‌های مورد استفاده، از ۱۴ شرکت بیمه‌ای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در بازه زمانی ۵ ساله در طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ استخراج شده و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از الگوی رگرسیون چندمتغیره با استفاده از روش پانل دیتا استفاده شده است. بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته در مورد فرضیه اول مشخص گردید که ارتباط مثبت معناداری بین نوسانات ارزش بازار سهام با فروش بیمه‌های زندگی وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم بیانگر ارتباط منفی و معنادار نوسانات قیمت سهام با فروش بیمه‌های زندگی می‌باشد و در نهایت نتایج آزمون فرضیه سوم و چهارم نشان دهنده ارتباط مثبت و معنادار شاخص منافع اجتماعی و شاخص تعهدات اجتماعی با فروش بیمه‌های زندگی می‌باشد. این یافته‌ها بیانگر الزام و توجه بیشتر سیاست‌گذاران و فعالین صنعت بیمه به نوسانات و تغییرات قیمتی بازار سرمایه می‌باشد.

### واژگان کلیدی

بیمه عمر و زندگی، نوسانات قیمت، بازار سرمایه

## مقدمه

بیمه به عنوان یکی از ابزارهای مهم و اساسی در دنیای متمدن امروزی نقش به سزایی در کاهش ریسک و تأمین امنیت مالی و ذهنی افراد بازی می کند (وصالیان و همکاران، ۱۳۹۲). یکی از ارزشمندترین دستاوردهای بشر برای رویارویی با خطرهای و تأمین شرایط اقتصادی، اجتماعی و روانی، "بیمه" است. بیمه وسیله‌ای است که علاوه بر جبران خسارت‌های اقتصادی ناشی از حوادث، با تأمین آینده و ارتقای سطح زندگی افراد و همچنین با ایجاد بستری مطمئن برای رشد و توسعه اقتصادی، موجب آرامش خاطر اعضای جامعه می‌شود و این آرامش خود موجب پویایی حیات اجتماعی، رشد و شکوفایی استعدادها و افزایش کارایی و بهره‌وری در جامعه می‌گردد (آزاد، ۱۳۸۲). در میان رشته‌های مختلف بیمه، بیمه‌های زندگی به دلیل آن که پوشش‌های خود را مستقیماً متوجه انسان که هدف توسعه است می‌سازد، از اهمیت بالایی برخوردارند و در میان بیمه‌های زندگی "بیمه عمر و سرمایه‌گذاری" به سبب مزایا و کارکردهای قابل توجه خود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است. بیمه عمر و سرمایه‌گذاری علاوه بر تاثیرهای مهم اقتصادی برای افراد و خانواده‌ها، در بعد کلان نیز در زمینه‌هایی نظیر کاهش آثار تورم، سرمایه‌گذاری‌های کلان و ... دارای اهمیت ویژه‌ای است (اسماعیل پور، ۱۳۷۶). اهمیت بیمه‌های زندگی تا حدی است که در بررسی‌های جهانی سنجش سطح توسعه یافتگی کشورها، به عنوان شاخصی معتبر مورد استفاده قرار می‌گیرد. بخش خدمات در اقتصاد جهانی پس از جنگ جهانی دوم رشد چشم‌گیری داشته است. بطوریکه در سال ۱۹۸۹، بخش خدمات حدود ۶۰ درصد از تولید ناخالص جهان را تشکیل می‌داد. صنعت بیمه در جهان که بخش موثری از خدمات را تشکیل می‌دهد از سال ۱۹۵۰ با نرخ بالای ۱۰ درصد هر ساله رشد کرده که از رشد اقتصادی در جهان بیشتر است (هیدن، ۲۰۰۱). نگاهی به آمار حق بیمه‌های دریافت شده در سراسر جهان نشان می‌دهد انسان عصر حاضر، نگرانی‌های خود را که در غالب ریسک‌های مختلف خودنمایی می‌کند با خرید انواع بیمه نامه تسکین می‌دهد (دیکسون‌گری، ۲۰۰۳). اما در ایران با گذشت بیش از هفتاد سال سابقه صنعت بیمه در کشور، هنوز این صنعت رقم رشد مطلوبی را کسب نکرده و فرهنگ بیمه‌پذیری در سطح مناسب در ایران رایج نشده است. این موضوع از طریق تاثیر حق بیمه بر درآمد کل کشور و همچنین سهمی که در مشارکت حق بیمه جهانی وجود دارد، مشخص می‌گردد. با توجه به مطالعات و تحقیقات انجام شده این مسئله هویدا گردیده است که کشور ما از حیث بیمه یکی از کشورهای عقب مانده در جهان به شمار می‌رود (صالحی، ۱۳۸۱).

در سال‌های اخیر در فضای فکری کشور شاهد مطرح شدن مباحث رفاه و رفاه اجتماعی، عدالت و توسعه هستیم. رفاه اجتماعی یعنی نظامی که در آن، حکومت متعهد می‌شود سطوح معینی از اشتغال، درآمد، آموزش، کمک بهداشتی، تأمین اجتماعی و مسکن را برای همه شهروندان خود فراهم نماید رفاه اجتماعی به سطح زندگی مردم و سطح آگاهی آنان توجه دارد. در این زمان نقش شرکت‌های بیمه و تنوع محصولات و خدمات آنها نمود پیدا می‌کند. یکی از عمده ترین محصولات شرکت‌های بیمه که می‌تواند آینده بیمه‌گذاران را تا حدودی تأمین و دغدغه و عدم اطمینان محیطی آن‌ها را کاهش دهد بیمه‌های زندگی است که شامل (عمر و آتیه، درمان، حوادث و بازنشستگی) می‌باشد. این بیمه نامه‌ها جزء بیمه‌های طولانی مدت به حساب می‌آیند که خدمات مالی ضروری برای افراد و بنگاه‌های اقتصادی در برابر خسارت‌های احتمالی فراهم می‌آورند. با از جمله مباحثی که در سال‌های اخیر در بازار سرمایه مطرح شده، تاثیر نوسانات ارزش سهام بر فروش بیمه‌های زندگی می‌باشد لذا هدف اصلی از پژوهش حاضر، تبیین نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه‌های زندگی است.

## مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش

علی رغم اینکه تحقیقات زیادی در زمینه نوسانات ارزش سهام صورت گرفته اما هنوز نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه های زندگی مستقیماً در ادبیات به رسمیت شناخته نشده است. بانک، بورس و بیمه به ترتیب نماد مجسم سه بازار پول، سرمایه و تامین اطمینان هستند. بانک وظیفه تسهیل گردش پول و بورس وظیفه تسهیل گردش سرمایه را به عهده دارد. حساسیت های بازارهای پول و سرمایه و نوسانات و ضربه پذیری این بازارها تحت تاثیر تحولات اقتصادی و غیر اقتصادی نیازمند ساز و کار مناسب برای توسعه ریسک پذیری است. بیمه در مدیریت شرکت ها، موسسات واسطه گری، مدیریت بدهی و آسیب پذیری ناشی از تغییر قیمت سهام کارساز و تامین کننده است. بیمه گر ضمن تعهد پرداخت خسارت، چون موقعیت مالی بیمه گذار را تثبیت می کند لذا غیرمستقیم اعتبار او را در برابر افراد مورد معامله اش تقویت می نماید. بنابراین با تامین اطمینان و کاهش خطراتی که سرمایه گذاری ها را تهدید می کند، موجبات ارتقاء سرمایه گذاری را فراهم می کند. اهمیت بیمه در زندگی نوین بشری به حدی است که دولت ها نیز بدان توجه بیشتری می نمایند و در بسط آن با برنامه ریزی و سیاست گذاری کوشش می نمایند تا جایگاه واقعی خود را در عرصه اقتصادی و اجتماعی زندگی افراد نشان دهند خانواده ها هنگامی که منبع اصلی درآمدشان در اثر خطراتی از قبیل مرگ زودرس، از کارافتادگی، بیکاری یا فرا رسیدن ایام پیری و بازنشستگی از بین می رود در صورتی که منابع دیگری برای جایگزینی نداشته باشند در وضع بسیار بدی قرار خواهند گرفت. در چنین شرایطی با مکانیسم بیمه های زندگی می توان با چنین پیامدهایی به مقابله برخاست بیمه های زندگی امروزه از جمله مهم ترین زمینه های فعالیت در بازارهای بیمه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه می باشند به طور کلی بیمه های زندگی از دو جهت حائز اهمیت هستند. نخست اینکه تامین آتیه زندگی افراد جامعه یا خانوار را بر عهده دارند و دوم نقش پس اندازی آنهاست که دولت ها از آن به عنوان یکی از ابزارهای مالی در جهت سرمایه گذاری بهره می گیرند اهمیت و نقش بیمه های زندگی تا آنجاست که به عنوان یکی از شاخص های سنجش رفاه و تامین جوامع توسعه یافته به شمار می آید. کشورهایی که افراد آن به فراخور نیاز خود از این تامین برخوردارند، با اطمینان و اعتماد بیشتری در برنامه ریزی توسعه و گسترش جامعه خویش مشارکت می نمایند در میان بیمه های زندگی، بیمه های عمر و پس انداز به دلیل مزایا و پوشش های قابل توجه، اهمیت ویژه ای دارند. این بیمه علاوه بر ایجاد تأثیرات مهم اقتصادی برای افراد و خانواده ها در بعد کلان نیز در زمینه هایی نظیر کاهش آثار نامطلوب تورم، فراهم ساختن امکان پس انداز ملی و سرمایه گذاری های کلان دارای توانایی ویژه ای است (عباسی و همکاران، ۱۳۹۲). با وجود اهمیت بیمه های زندگی، بیمه عمر و پس انداز، این نوع بیمه در کشور ما حجم بسیار پایینی از پرتفوی صنعت بیمه را تشکیل می دهد و در فضای فرهنگی موجود، این بیمه به درستی شناخته نشده است. مدت هاست که اصلی ترین چالش صنعت بیمه کشور، افزایش سهم بیمه های زندگی از حق بیمه های تولید شده در صنعت و به تبع آن تعادل ضریب خسارت این رشته ها و سوددهی شرکت های بیمه از یک سو و ایجاد آرامش خاطر و سلامت روانی خریداران از سوی دیگر است. اگرچه عوامل بالقوه متعددی می تواند در بروز پدیده فروش بیمه های زندگی موثر باشد در این میان مدیران بایستی به نقش نوسانات ارزش سهام به عنوان عامل موثر بر فروش بیمه های زندگی توجه نمایند.

از طرفی اولین و مهمترین عامل موثر بر تصمیم گیری سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار، شاخص قیمت سهام است. از این رو، آگاهی از عوامل مؤثر بر قیمت سهام با اهمیت است. به طور طبیعی، عوامل زیادی در شکل گیری

اطلاعات و دیدگاه‌های طرفین بازار و نهایتاً قیمت سهام شرکت‌ها موثر هستند. بخشی از این عوامل داخلی و بخشی نیز ناشی از وضعیت متغیرهایی در خارج از محدوده اقتصاد داخلی است عواملی مانند سود هر سهم، سیاست‌های سود تقسیمی، عوامل سیاسی و اقتصادی (رکود و رونق اقتصادی) و غیره که باعث نوسانات ارزش سهام می‌شوند (صمدی و همکاران، ۱۳۸۶).

در نهایت، بدلیل نبود شواهد تجربی کافی در مورد نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه‌های زندگی در ایران، یک مساله پژوهشی مهم پرداختن به نقش پدیده نوسانات در بازار سهام و تاثیر آن در فروش بیمه‌های زندگی در شرکت‌های پذیرفته شده صنعت بیمه در بورس اوراق بهادار تهران است. مرور پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور نشان می‌دهد که اثر نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه‌های زندگی مورد بررسی قرار نگرفته است. هم‌چنین، مرور پژوهش‌های انجام شده در سطح بین‌الملل نشان می‌دهد که این پژوهش برای اولین بار بدنبال آزمون این موضوع است که نوسانات ارزش سهام در زمان‌های مختلف (نوسانات مثبت و منفی) از چه طریقی بر فروش بیمه‌های زندگی تاثیرگذار است. از طرفی، با توجه به نقش و اهمیت بیمه‌های زندگی در پرتفوی صنعت بیمه و اینکه در نظام جمهوری اسلامی تلاش برای رفاه و آسایش مردم جهت رسیدن به یک الگوی زندگی مناسب در همه ابعاد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، یک ارزش تلقی می‌گردد و همچنین شرایط خاص محیطی، اقتصادی و بازار سرمایه ایران (مانند، رکود اقتصادی ناشی از تحریم، رکود تورمی و تعیین نرخ تامین مالی توسط نهادهای دولتی) محیط پژوهشی بسیار یکتایی فراهم می‌کند که می‌تواند منجر به فراهم شدن نتایجی گردد که متون حسابداری و مالی در این حوزه را پربار نماید.

**گاگانیس و همکاران (۲۰۱۹)**، فرهنگ سازمان و کاهش ریسک را در صنعت بیمه مورد آزمون قرار دادند و بیان داشتند که وزن بیمه در بخش مالی به طور مداوم افزایش می‌یابد. به طور معنی داری، پس از وقوع بحران مالی اخیر، دامنه تحقیقاتی که بررسی ریسک پذیری رانندگان در این صنعت را نشان می‌دهد، به اثبات رسیده است. با توجه به ابعاد مشخص شده توسط مدل هوفستد و ریسک پذیری با استفاده از Z-score در نمونه ای از ۸۰۱ شرکت بیمه عمر و غیر زندگی که در سراسر ۴۲ کشور در طول دوره زمانی ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۶ فعالیت می‌کند، ارتباط بین شرکت های بیمه و ویژگی های فرهنگی مانند فرد گرایی، اجتناب از عدم اطمینان و فاصله قدرت وجود دارد. نتایج قوی به انواع کنترل های شرکت و کشور خاص، اندازه گیری های جایگزین ریسک، مشخصات نمونه و آزمایشات طراحی شده برای کاهش درونی داخلی است. **سمیر و همکاران (۲۰۱۸)**، به مطالعه بازدهی سهام مورد انتظار در دارایی ها و بدهی ها در صنعت بیمه با استفاده از داده های ماهانه از سال ۱۹۸۸ تا ۲۰۱۵ را انجام دادند. نتایج حاصل نشان می‌دهد که مدل پنج عامل مدل‌های پیشرفته ای مانند فاما و فرنچ (۲۰۱۵) بازده سهام مورد انتظار را به روش رضایت بخش در صنعت بیمه توضیح نمی‌دهد. بنابراین از مدل پیشنهادی آدریان و همکاران (۲۰۱۵) برای موسسات مالی و مدل ارزش گذاری دارایی پنج عامل (INS5) را تعریف می‌کند که می‌تواند داده های مقطعی بازدهی در بیمه اموال و مسئولیت را بهتر از مدل های رقابت توضیح دهد. **لوکا و همکاران (۲۰۱۸)**، قیمت حداقل ضمانت قرارداد بیمه‌های زندگی با استفاده از نوسانات فازی را بررسی نمودند مدلی برای قیمت گذاری گزینه حداقل تضمین تعبیه شده در خط مشی های بیمه زندگی مرتبط با حقوق صاحبان سهام را با عدم قطعیت تصادفی و فازی پیشنهاد می‌کنند. طول عمر بیمه شده در آینده به عنوان یک متغیر تصادفی مدل سازی می‌شود و تکامل قیمت دارایی با استفاده از یک مدل درخت فازی توصیف می‌شود. برای

مقابله با هر دو روش تصادفی و فازی، ارزش فعلی بدهی را به عنوان متغیر تصادفی فازی مدلسازی نماید. نتایج می تواند برای درک بروز حداقل تضمین در حق بیمه و تعریف استراتژی پوشش مناسب استفاده شود. **مارتین و رو (۲۰۱۸)**، به بررسی ورشکستگی کسب و کار، کارایی و نوسان (مطالعه موردی صنعت بیمه اروپا) به تجزیه و تحلیل عملیات و عملکرد شرکت های بیمه از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۳ ترک کرده اند را مورد بررسی قرار دادند. با استفاده از یک نمونه اروپایی بزرگ (۲۰۶۰ شرکت بیمه از ۱۶ کشور و ۲۵۰ رویداد شکست)، نتایج نشان دهنده بازده فنی منفی و بی ثباتی کسب و کار مثبت با احتمال شکست را. علاوه بر این، نتیجه گرفتند که رشد شرکت دارای تأثیر منفی و غیر خطی بر احتمال شکست است همچنین نشاندهنده قابلیت شناسایی شکست های شرکت ها در بحران های مالی و فلسفه های نظارتی مختلف است. **پرادهان و همکاران (۲۰۱۷)**، در مقاله ای به بررسی نحوه ارتباط میان رشد اقتصادی با بیمه و فعالیت های بخش بانکی در کشورهای گروه جی پرداخته اند. نتایج حاصل از رویکرد خود رگرسیون برداری و آزمون علیت گرنجر نشان می دهد که در بلندمدت تحولات در صنعت بیمه و بخش بانکی تأثیر قابل توجهی بر رشد اقتصادی دارد. از طرفی در کوتاه مدت روابط میان سه فاکتور بیمه، بخش بانکی و رشد اقتصادی نقش قابل توجهی در پیشرفت کشورهای مورد بررسی داشته است. **چن و همکاران (۲۰۱۶)**، به بررسی تأثیر متغیرهای اقتصادی نوسانات بازار سهام چین می پردازند. نتایج بیان می کند که متغیرهای اقتصادی ایالات متحده مانند نسبت قیمت به سود سهام، سود تقسیمی و تولید صنعتی به طور قابل توجهی از روند نزولی ماهانه بازار سهام چین پیشی می گیرند. پیش بینی از لحاظ آماری و اقتصادی قابل توجه است و می تواند با ترکیب اطلاعات در همه متغیرهای اقتصادی ایالات متحده همراه باشد. تست های پیش بینی کننده و تست های رگرسیون نشان می دهد که قدرت پیش بینی متغیرهای اقتصادی ایالات متحده در مقایسه با متغیرهای اقتصادی داخلی چینی افزایش می یابد. **سیماس و آلساندربا (۲۰۱۵)**، در تحقیق خود به تحلیل عوامل موثر بر تقاضا برای بیمه حوادث پرداخته اند. نتایج تحقیق آن ها نشان داد، عوامل اجتماعی و روانی، سطح ریسک پذیری، درآمد، آموزش و خسارتهای پرداختی بر تقاضای بیمه حوادث تأثیر معنادار دارد. **باریو و لوبرگ (۲۰۱۳)**، به بررسی ریسک بیمه اتکایی و اوراق بهادار بیمه عمر با توجه به اثرات محدودیت های نظارتی پرداخته اند. آن ها در این مقاله مدل کلی از توزیع-ریسک بهینه بین سه کارگزار، بیمه، بیمه گذار اتکایی و سرمایه گذار مالی را توسعه داده اند که تمایزی بین ریسک های نظام مند و ریسک های خاص ایجاد کرده است. همچنین آن ها با تفاوت قائل شدن بین بیمه اتکایی و اوراق بهادار بر حسب اثراتی که بر نیازمندی های معکوس دارند، روی اثرات تنظیمی بر انتقال ریسک تمرکز کرده اند. نتایج حاصل شده نشان می دهند که احکام تنظیمی مختلف بر حسب توزیع-ریسک جهانی منجر به نتایج بسیار متفاوتی خواهند شد. **رضازاده و همکاران (۱۳۹۷)**، اثر آستانه ای تولید ناخالص داخلی واقعی بر توسعه بیمه زندگی ایران: رویکرد غیرخطی رگرسیون را انجام دادند. نتایج حاصل از تحقیق نشانگر آن است که وقفه سوم تولید ناخالص داخلی واقعی در قالب یک ساختار سه رژیمی بر حق بیمه سرانه زندگی تأثیر گذاشته است. همچنین تولید ناخالص داخلی واقعی در رژیمهای کناری اثر منفی و در رژیم میانی اثر مثبتی بر حق بیمه سرانه زندگی داشته است. سایر نتایج مطالعه حاکی از آن است که متغیرهای نرخ پس انداز و شاخص توسعه مالی در رژیمهای کناری و میانی موجب بهبود در حق بیمه سرانه زندگی شده اند. **افشار و همکاران (۱۳۹۷)**، به مطالعه در اطلاعات مشتریان بیمه عمر به منظور دستیابی به الگوی خوشه بندی برای ارائه خدمات می پردازد. با

استفاده از نتایج به دست آمده، شرکتهای بیمه ای می توانند مشتریان بیمه عمر را در دو گروه اصلی طبقه بندی کنند و به هریک از گروه ها، مشتریان دارای ریسک و مشتریان سودبخش بسته های خدماتی متناسب ارائه دهند. به علاوه، متغیرهای جمعیتی همچون سن و جنسیت و متغیرهای بیمه ای همچون ضریب فوت در اثر حادثه و حق بیمه سالیانه به عنوان عوامل تأثیرگذار در شناسایی گروههای مشتریان هستند. **مرادی و همکاران (۱۳۹۵)**، به ارزیابی ریسک بیمه شدگان سیگاری در قراردادهای بیمه عمر و سرمایه با استفاده از سیستمهای استنتاج فازی پرداختند. استفاده از فناوری اطلاعات در صنعت بیمه، افقهای جدیدی را به سوی فعالان این صنعت گشوده است. به کارگیری این فناوری باعث شده تا انتظار دقت و سرعت بیشتر در انجام امور از سوی فعالان صنعت ایجاد شود. در فرایند صدور بیمه نامه های عمر و سرمایه، یکی از گامهای اساسی، تشخیص ریسک است. بیمه گر تلاش می کند به کمک اطلاعات ارائه شده توسط بیمه گذار، تجارب کارشناسان بیمه، دانش پزشکی، و سوابق پرونده های موجود، ریسک موجود در پس قرارداد بیمه را با دقت قابل قبولی شناسایی و بر اساس آن حق بیمه واقعیانه ای را تعیین کند تا همراه با تأمین رضایت بیمه گذار، ریسک پیش رو را نیز مدیریت کند. لذا تلاش شده است با کمک خبرگان، پزشکان معتمد بیمه، پارامترهای مؤثر بر ضریب ریسک بیمه شدگان سیگاری را محاسبه کرده و سپس برای محاسبه ضریب ریسک از سامانه های استنتاج فازی استفاده شود. در انتها بر اساس تجربه نخبگان در پرونده های موجود، عملکرد سامانه ارزیابی شده است. **مهدوی و ماجد (۱۳۹۳)**، به بررسی اثر عوامل کمی و کیفی مؤثر بر تقاضای بیمه عمر در کشور پرداخته اند. در تحقیق آنها، به بررسی عواملی پرداخته شده که در گسترش بیمه عمر در کشور مؤثرند. این پژوهش به صورت میدانی صورت گرفته و جامعه آماری آن کل کشور است. در این راستا نمونه ای به صورت تصادفی و از داخل چندین خوشه در دسترس انتخاب شده است. بر مبنای اطلاعات جمع آوری شده و با استفاده از تحلیل دسته بندی چندگانه، نتایج حاکی از آن است که اعتقاد به اینکه فرد تا ۶۵ سالگی دچار بیماری حادی شود بیشترین تأثیر را بر تقاضای بیمه عمر دارد. سن فرد دومین عامل تأثیرگذار است. سایر متغیرهای تأثیرگذار به ترتیب اثرگذاری شامل اعتقاد به ارث گذاشتن برای فرزندان، قیمت بیمه نامه، رعایت اصول اعتقادی و مذهبی و عضویت در صندوق بازنشستگی و در نهایت اشتغال همسر است. **میرزایی و همکاران (۱۳۹۲)**، به بررسی چگونگی میزان تأثیر عوامل اقتصادی بر تقاضای بیمه درمان تکمیلی در صنعت بیمه (مطالعه موردی شرکت های بیمه آسیا، البرز و دانا) پرداخته اند. در این مقاله، با استفاده از داده های سری زمانی سالانه طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۷۵، رابطه بین درآمد سرانه، نرخ تورم، نرخ بیکاری، نرخ باسواد و قیمت بیمه و تقاضای بیمه درمان تکمیلی (حق بیمه های دریافتی) مورد بررسی قرار گرفت. از آزمون همجمعی انگل-گرنجر، برای بررسی رابطه بلندمدت بین متغیرها و تقاضای بیمه درمان تکمیلی استفاده شده است. بدین منظور آمار و اطلاعات مربوط به سه شرکت بیمه آسیا، البرز و دانا جمع آوری شده است. نتایج به دست آمده نشان می دهد که رابطه ای بلندمدت بین متغیرهای اقتصادی و تقاضای بیمه درمان تکمیلی وجود دارد. یافته های مقاله در مجموع دلالت بر این دارد که، درآمد سرانه ملی، نرخ باسواد و قیمت بیمه با تقاضای بیمه درمان تکمیلی رابطه مثبت و معنی داری دارد، در حالی که نرخ تورم و نرخ بیکاری تأثیر معنی داری بر تقاضای بیمه درمان تکمیلی ندارند. **عباسی و رحیمی (۱۳۹۲)**، به تخمین تابع تقاضای بیمه عمر در شهر تهران پرداخته اند. هدف این مقاله شناسایی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه عمر و تحلیل رفتاری تقاضای بیمه عمر می باشد. بدین منظور یک نمونه ۵۰۰ نفری از خریداران بیمه عمر در

شرکت بیمه کارآفرین (به عنوان یکی از شرکت های بیمه خصوصی) مورد مطالعه قرار گرفته است. در این پژوهش به بررسی مبانی نظری، مطالعات داخلی و خارجی در زمینه تقاضای بیمه های عمر پرداخته شده است و پس از تخمین تابع تقاضا با استفاده از نرم افزار eviews و مدل ols نتایج بدست آمده مورد تحلیل قرار گرفته است و در پایان با تکیه بر یافته های تحقیق، ویژگی های تقاضا مورد شناسایی قرار گرفته و راهکارهایی جهت استفاده در فرآیندهای بازاریابی ارائه گردیده است.

### روش شناسی پژوهش

هدف اصلی این مطالعه یافتن پاسخ مناسبی به سوال پژوهش مبنی بر اینکه تاثیر نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه های زندگی در شرکت های صنعت بیمه پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران چیست؟ بنابراین، تحقیق حاضر از نظر ویژگی و جهت داده ها پس رویدادی و از طریق اطلاعات گذشته می باشد از نظر انتخاب بهترین روش ارزیابی کننده نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه های زندگی از نوع تحقیقات کاربردی بوده، روش مورد استفاده در این تحقیق توصیفی و از نوع تحلیل همبستگی و رگرسیون می باشد.

### قلمرو پژوهش

قلمرو مکانی پژوهش شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در صنعت بیمه در سازمان بورس اوراق بهادار تهران می باشد و قلمرو زمانی تحقیق در بازه زمانی ۵ ساله از سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ می باشد.

### جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش با توجه به موضوع، نوع اطلاعات مورد نیاز و کاربرد آن در برگیرنده کلیه شرکتهای بیمه پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در قلمرو زمانی ۵ ساله از سال مالی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ است. در تحقیق حاضر، برای اینکه نمونه پژوهش یک نماینده مناسب از جامعه آماری مورد نظر باشد، از روش غربالگری (حذفی) استفاده شده است. برای این منظور معیارهای زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که یک شرکت کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان یکی از شرکت های جامعه انتخاب شده است معیارهای مورد نظر به صورت ذیل می باشند:

۱. قبل از سال ۱۳۹۲ در بورس پذیرفته شده باشند و تا پایان سال ۱۳۹۶ در بورس فعال باشند و زیان ده نباشند.
  ۲. اطلاعات مالی آنها در دسترس باشد.
  ۳. در این سالهای فعالیت و مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشند.
- بنابراین، با توجه به قابل دسترس بودن اطلاعات شرکتهای جامعه آماری، تعداد ۱۴ شرکت در بورس اوراق بهادار تهران در زمان جمع آوری داده ها به عنوان نمونه آماری بوده اند. اسامی شرکت ها در جدول شماره ۱ به تصویر کشیده شده است.

جدول شماره ۱: لیست شرکت های مورد مطالعه

| ردیف | نام شرکت      | ردیف | نام شرکت      |
|------|---------------|------|---------------|
| ۱    | بیمه البرز    | ۸    | بیمه سامان    |
| ۲    | بیمه آسیا     | ۹    | بیمه کارآفرین |
| ۳    | بیمه پارسیان  | ۱۰   | بیمه کوثر     |
| ۴    | بیمه پاسارگاد | ۱۱   | بیمه ما       |

| ردیف | نام شرکت  | ردیف | نام شرکت  |
|------|-----------|------|-----------|
| ۵    | بیمه دانا | ۱۲   | بیمه ملت  |
| ۶    | بیمه دی   | ۱۳   | بیمه میهن |
| ۷    | بیمه رازی | ۱۴   | بیمه نوین |

### روش گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات

ابتدا مباحث نظری و ادبیات مربوط به تحقیق از روش کتابخانه‌ای (در بخش کتابخانه‌ای، مبانی نظری پژوهش از کتب و مجلات تخصصی فارسی، لاتین، مقالات و پایان‌نامه‌های نگارش شده قبلی در دستور کار قرار گرفت) استفاده شده سپس با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده که در صفحه گسترده Excel وارد و دسته‌بندی شده به کمک نرم افزار Eviews تجزیه و تحلیل‌های اقتصادسنجی و برآوردهای لازم انجام گردیده و سپس با استفاده از شاخص‌های آماری متداول، نتایج حاصل از برآورد تجزیه و تحلیل صورت گرفته به منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق از تحلیل رگرسیون و همبستگی بهره گرفته شده، معنی دار بودن الگوها نیز با استفاده از آزمون آماری F، آزمون T، ضریب تعیین، ضریب همبستگی و آزمون دوربین واتسن مورد سنجش و بدلیل نوع داده‌ها و روش‌های تجزیه و تحلیل آماری موجود از روش داده‌های ترکیبی (panel data) استفاده شده است. زیرا به منظور بررسی تاثیر نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه‌های زندگی، متغیرهای مستقل و وابسته از دو جنبه متفاوت مورد بررسی قرار می‌گیرند، از یک سو، این متغیرها در میان شرکتهای مختلف و از سوی دیگر در بازه زمانی ۵ ساله آزمون می‌شوند. مدل‌های پژوهش و متغیرهای مورد استفاده طبق تحقیق فیلیپ (۲۰۱۶)، استفاده خواهد شد:

$$LI_{it} = b_0 + b_1 P_{it} + b_2 MV_{it} + b_3 SO_{it} + b_4 SB_{it} + b_5 INF_{it} + b_6 CPI_{it} + b_7 GDP_{it} + \epsilon_{it}$$

که در آن:

$LI_{it}$ : میزان فروش بیمه‌های زندگی شرکت i در زمان t.

$P_{it}$ : درصد تغییرات قیمت سهام شرکت i در زمان t.

$MV_{it}$ : درصد تغییرات ارزش بازار شرکت i در زمان t.

$SO_{it}$ : شاخص تعهدات اجتماعی شرکت i در زمان t.

$SB_{it}$ : شاخص منافع اجتماعی شرکت i در زمان t.

$INF_{it}$ : نرخ تورم

$CPI_{it}$ : در آمد سرانه

$GDP_{it}$ : درصد تغییرات تولید ناخالص داخلی

$\epsilon_{it}$ : جز خطا

### فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری ارائه شده در قسمت‌های قبلی و پیشینه پژوهش، این پژوهش دارای فرضیاتی به شرح ذیل می‌باشد:

فرضیه اول: رابطه معناداری بین نوسانات ارزش بازار سهام با فروش بیمه های زندگی وجود دارد.

فرضیه دوم: رابطه معناداری بین نوسانات قیمت سهام با فروش بیمه های زندگی وجود دارد.

فرضیه سوم: رابطه معناداری بین شاخص تعهدات اجتماعی با فروش بیمه های زندگی وجود دارد.

فرضیه چهارم: رابطه معناداری بین شاخص منافع اجتماعی با فروش بیمه های زندگی وجود دارد.

رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش تحت تاثیر عوامل دیگری نیز می باشد که به عنوان متغیر کنترلی از آنها استفاده می شود متغیرهای کنترلی مورد استفاده در این پژوهش نرخ تورم، درآمد سرانه و تغییرات تولید ناخالص داخلی است.

### متغیرهای پژوهش

متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش سه نوع اند: متغیرهای وابسته، متغیر مستقل و متغیرهای کنترلی.

### بیمه های زندگی:

بیمه های زندگی در ابتدا با رویکرد انباشت سرمایه به منظور حمایت از درآمد خانواده ها و بالأخص خانواده های جوان در زمان فقدان سرپرست اصلی خانوار ایجاد گردید. اما امروزه بیمه های زندگی برای مقاصد مختلفی نظیر حفظ سرمایه و یا طرح های معافیت های مالیاتی به کار برده می شود. مأموریت اصلی بیمه های زندگی حفاظت از شخص و خانواده اش در برابر آسیب هایی نظیر بازپرداخت باقیمانده دیون و وام ها، تامین معاش همسر و فرزندان بازمانده، برنامه ریزی اهداف اقتصادی آینده مانند تامین هزینه های دانشگاه فرزندان در سال های آتی، اختصاص بخشی از میراث به امور خیریه، تامین هزینه های مربوط به مراسم خاکسپاری و ... می باشد. همچنین حمایت های بیمه های زندگی معطوف به مالکان و نفقات کلیدی سازمان های تجاری که فقدان آنها ممکن است خسارات مالی سنگینی بر جای گذارد، نیز خواهد بود. در تحقیق حاضر از لگاریتم طبیعی میزان فروش بیمه های زندگی به عنوان شاخص اندازه گیری بیمه های زندگی استفاده شده است.

### ارزش بازار شرکت:

ارزش بازار شرکت در پایان سال مالی از طریق مدل زیر محاسبه می شود:

ارزش بازار شرکت = قیمت سهام \* تعداد سهام

که در تحقیق حاضر از تغییرات ارزش بازار سهام به عنوان متغیر نوسانات سهام استفاده شده است.

### مسئولیت اجتماعی:

در سال ۱۹۹۱ دکتر کارول اصول ۴ گانه ای را تحت عنوان "هرم مسئولیت پذیری اجتماعی" عنوان نمود که به طور خلاصه شامل موارد ذیل است:

#### ۱. مسئولیت پذیری اقتصادی:

برای یک بنگاه اقتصادی کسب سود و ارزش افزوده حاصل از تولید و خدمات، اصلی ترین هدف محسوب می شود. بر این اساس، پاسخگوئی هرچه بهتر مسئولان و مدیران آن می تواند نقش به سزائی در ارتقاء کیفی سازمان، جلب مشارکت حداکثری درون سازمانی، ارتقاء و حفظ اعتماد در سطح جامعه، افزایش بازدهی و نهایتاً رشد سود، داشته باشد.

## ۲. مسئولیت پذیری حقوقی:

یک بنگاه اقتصادی در عین تمرکز بر سودآوری، ملزم به رعایت قوانین و مقررات موضوعه می باشد. تأمین بهداشت و ایمنی کارکنان و مصرف کنندگان، پرهیز از بروز مصادیق تبعیض از جمله قومیتی و جنسیتی و توجه به مسائل زیست محیطی در کلیه فرایندهای تولید و ارائه خدمات از جمله موارد متعددی است که در این مقوله مطرح است.

## ۳. مسئولیت پذیری اخلاقی:

هر سازمان برای رسیدن به کیفیت های برتر در مسیر اهداف متعالی اش، لازم است استانداردها و معیارهای اخلاقی انسانی را عمیقاً در تار و پود ارکان خود نهادینه سازد. هنجارهایی چون ادب، انصاف، احترام متقابل، پرهیز از افکار و اعمال ناشایست، غیبت و غیره، زیرا در غیر این صورت، انرژی هایی که باید صرف سازندگی و ارتقاء سازمان شود، هزینه حاشیه سازی ها و بی اخلاقی ها می گردد.

## ۴. مسئولیت پذیری به مثابه یک شهروند خوب:

مشارکت داوطلبانه و بشردوستانه در طیف گسترده ای از فعالیت های عام المنفعه به منظور التیام گوشه ای از آلام جامعه و ایفای نقشی قوی و مؤثر در حل مشکلات و معضلات اجتماعی، بُعدی دیگر از ابعاد وجودی یک سازمان پیشرو و متعالی است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۴).

با توجه به موارد یاد شده سالوسکی و زولچ در سال ۲۰۱۴ بیان نمودند که با استفاده از چندین شاخص از جمله تأثیر اجتماعی فعالیت ها، تعهدات اجتماعی و منافع اجتماعی می توان از دیدگاهی نوین مسئولیت اجتماعی شرکت ها را مورد ارزیابی قرار داد که در این تحقیق از این روابط برای آزمون مسئولیت اجتماعی استفاده خواهد شد.

ارزش سهام / مجموع بدهی های کوتاه مدت و بلند مدت = شاخص منافع اجتماعی

کل دارائیهها/ مجموع ارزش سهام و نقدینگی = شاخص تعهدات اجتماعی

## نرخ تورم:

از نظر علم اقتصاد به افزایش سطح عمومی تولید پول، درآمدهای پولی و یا قیمت است. تورم عموماً به معنی افزایش غیرمتناسب سطح عمومی قیمت در نظر گرفته می شود. تورم، روند فزاینده و نامنظم افزایش قیمت ها در اقتصاد است. هر چند بر پایه نظریه های گوناگون، تعریف های متفاوتی از تورم ارائه می شود، اما، تمامی آنها به روند فزاینده و نامنظم افزایش در قیمت ها اشاره دارند. که از سایت آمار بانک مرکزی ایران برای هر سال قابل مشاهده است.

## درآمد سرانه:

درآمد سرانه عددی است که از تقسیم تولید ناخالص داخلی بر جمعیت یک کشور بدست می آید و چون تولید ناخالص داخلی در برگیرنده ارزش مجموع کالاها و خدماتی است که طی یک دوران معین، معمولاً یک سال، در یک کشور تولید می شود پس معنای ساده تر درآمد سرانه این است که به ازای هر نفر در یک کشور چه میزان درآمد وجود دارد. که از سایت بانک مرکزی ایران قابل دانلود هست.

## تغییرات تولید ناخالص داخلی:

کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولید شده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی می نامند. که از سایت بانک مرکزی ایران قابل دانلود هست.

### یافته‌های پژوهش

پیش از ارایه نتایج مربوط به برازش الگوی پژوهش برای اطمینان از برقراری فرضیه های کلاسیک، از آزمون (VIF) برای بررسی خطای همخطی، برای بررسی همسانی واریانس از آزمون نسبت راست نمایی (LR)، برای اطمینان از عدم وجود خودهمبستگی از آزمون دوربین واتسون انجام شده است. همچنین مانایی متغیرها با استفاده از آزمون لیوین، لین و چو بررسی شده است. که نتایج نشان داد تمام متغیرها در سطح مانا می باشند. برای انجام آزمون‌ها و انتخاب مدل مناسب از الگوی داده‌های ترکیبی، ابتدا مدل در قالب دو روش ضرایب مشترک و ضرایب با اثرات ثابت تخمین زده شد و با توجه به آماره F و هاسمن بدست آمده مدل اثرات تصادفی در مقابل مدل اثرات ثابت برای آزمون فرضیات تحقیق انتخاب شد. همچنین با توجه به تخمین مدل بر مبنای الگوی داده های ترکیبی با بکارگیری روش GLS برآورد بهتری از روابط بین متغیرها بدست آمد، لذا در این تحقیق از مدل EGLS استفاده شده است.

### آزمون فرضیه های پژوهش:

در این قسمت نتایج هر یک از فرضیه ها با استفاده از رگرسیون چند متغیره و مدل تحلیل تلفیقی داده ها برای هر یک از مدل ها بصورت جداگانه ارائه شده است:

#### نتایج آزمون مدل پژوهش

| متغیر وابسته: میزان فروش بیمه‌های زندگی |             |             |       |
|-----------------------------------------|-------------|-------------|-------|
| متغیرهای پژوهش                          | Coefficient | t-Statistic | Sign. |
| نوسانات قیمت سهام                       | -۰,۲۴       | -۳,۲۸       | ۰,۰۰۱ |
| نوسانات ارزش سهام                       | ۰,۲۶        | ۳,۵۰        | ۰,۰۰۰ |
| شاخص تعهدات اجتماعی                     | ۰,۰۷        | ۶,۴۲        | ۰,۰۰۰ |
| شاخص منافع اجتماعی                      | ۰,۴۵        | ۲,۵۸        | ۰,۰۱۰ |
| نرخ تورم                                | -۰,۰۰۴      | -۰,۶۹       | ۰,۴۸  |
| درآمد سرانه                             | ۲,۸۷        | ۴,۲۳        | ۰,۰۰۰ |
| تغییرات تولید ناخالص داخلی              | ۰,۰۰۰۹      | ۰,۲۵        | ۰,۷۹  |
| Adjusted R <sup>2</sup>                 |             | ۰,۲۰۲۵      |       |
| F-statistic                             |             | ۱۷,۵۰       |       |
| Prob(F-statistic)                       |             | ۰,۰۰۰       |       |
| Durbin-Watson                           |             | ۱,۶۸        |       |

مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰,۲۰۲۵ می باشد که بیانگر آن است ۲۰,۲۵٪ از تغییرات میزان فروش بیمه‌های زندگی توسط متغیرهای مستقل و کنترلی توضیح داده می‌شود. سطح معنی داری آماره F برابر با ۰,۰۰۰ می باشد که بیانگر معنی دار بودن کل مدل می‌باشد مقدار آماره دوربین-واتسون (۱,۶۸) حاکی از عدم وجود خودهمبستگی بین پسماندهای مدل می باشد.

### فرضیه اول: بررسی ارتباط معنادار بین نوسانات ارزش بازار سهام با فروش بیمه‌های زندگی

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول حاکی از آن می‌باشد که سطح معنی‌داری متغیر نوسانات ارزش بازار سهام در سطح خطای کمتر از ۵ درصد معنادار می‌باشد در نتیجه می‌توان بیان کرد که بین نوسانات ارزش بازار سهام در شرکت‌های مورد مطالعه بیمه و میزان فروش بیمه‌های زندگی رابطه معناداری وجود دارد و ضریب حاصله برابر با ۰,۲۶ می‌باشد که بیانگر وجود ارتباط مستقیم بین دو متغیر می‌باشد در نتیجه یک درصد تغییر در ارزش بازار سهام باعث تغییر مستقیم ۰,۲۶ درصدی میزان فروش بیمه‌های زندگی خواهد شد یعنی با افزایش ارزش بازار سهام میزان فروش بیمه‌های زندگی نیز افزایش و با کاهش آن کاهش خواهد یافت. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه مثبت معنی‌داری بین نوسانات ارزش بازار سهام با فروش بیمه‌های زندگی وجود دارد در نتیجه فرضیه اول تایید می‌شود.

### فرضیه دوم: بررسی ارتباط معنادار بین نوسانات قیمت سهام با فروش بیمه‌های زندگی

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم حاکی از آن می‌باشد که سطح معنی‌داری متغیر نوسانات قیمت سهام در سطح خطای کمتر از ۵ درصد معنادار می‌باشد در نتیجه می‌توان بیان کرد که بین نوسانات قیمت سهام در شرکت‌های مورد مطالعه بیمه و میزان فروش بیمه‌های زندگی رابطه معناداری وجود داشته و ضریب حاصله برابر با منفی ۰,۲۴ می‌باشد که بیانگر ارتباط معکوس بین دو متغیر می‌باشد در نتیجه تغییر یک درصد نوسانات قیمت سهام باعث تغییر معکوس ۰,۲۴ درصدی میزان فروش بیمه‌های زندگی خواهد شد. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه منفی معنی‌داری بین نوسانات قیمت سهام با فروش بیمه‌های زندگی وجود دارد در نتیجه فرضیه دوم تایید می‌شود.

### فرضیه سوم: بررسی ارتباط معنادار بین شاخص تعهدات اجتماعی با فروش بیمه‌های زندگی

نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم حاکی از آن می‌باشد که سطح معنی‌داری متغیر شاخص تعهدات اجتماعی در سطح خطای کمتر از ۵ درصد معنادار می‌باشد در نتیجه می‌توان بیان کرد که بین شاخص تعهدات اجتماعی در شرکت‌های مورد مطالعه بیمه و میزان فروش بیمه‌های زندگی رابطه معناداری وجود دارد و ضریب حاصله برابر با ۰,۰۷ می‌باشد که بیانگر وجود ارتباط مستقیم بین دو متغیر می‌باشد در نتیجه یک درصد تغییر در تعهدات اجتماعی شرکت‌ها باعث تغییر مستقیم ۰,۰۷ درصدی میزان فروش بیمه‌های زندگی خواهد شد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه مثبت معنی‌داری بین شاخص تعهدات اجتماعی و فروش بیمه‌های زندگی وجود دارد در نتیجه فرضیه سوم تایید می‌شود.

### فرضیه چهارم: بررسی ارتباط معنادار بین شاخص منافع اجتماعی بر فروش بیمه‌های زندگی

نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم حاکی از آن می‌باشد که سطح معنی‌داری متغیر شاخص منافع اجتماعی در سطح خطای کمتر از ۵ درصد معنادار می‌باشد در نتیجه می‌توان بیان کرد که بین شاخص منافع اجتماعی در شرکت‌های مورد مطالعه بیمه و فروش بیمه‌های زندگی رابطه معناداری وجود دارد و ضریب حاصله برابر با ۰,۴۵ می‌باشد که بیانگر وجود ارتباط مستقیم بین دو متغیر می‌باشد در نتیجه یک درصد تغییر در شاخص منافع اجتماعی شرکت‌ها باعث تغییر مستقیم ۰,۴۵ درصدی میزان فروش بیمه‌های زندگی خواهد شد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه مثبت معنی‌داری بین شاخص منافع اجتماعی و فروش بیمه‌های زندگی وجود دارد در نتیجه فرضیه چهارم نیز تایید می‌شود.

### نتایج حاصل از آزمون متغیرهای کنترلی

نتایج حاصل از آزمون متغیرهای کنترلی حاکی از آن می‌باشد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد فقط درآمد سرانه تأثیری مثبت معنادار بر فروش بیمه‌های زندگی دارد یعنی با افزایش یک درصدی درآمد سرانه افراد فروش بیمه‌های زندگی

شرکت‌ها ۲,۸۷ برابری شده و میل افراد به سمت بیمه‌های زندگی افزایش پیدا می‌کند. و هیچ ارتباط معناداری بین تغییرات تولید ناخالص داخلی و نرخ تورم با فروش بیمه‌های زندگی بافت نشد.

### نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش نوسانات ارزش سهام در فروش بیمه‌نامه‌های زندگی در شرکت‌های بیمه‌ای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد برای این منظور از مدل رگرسیونی چندگانه برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. داده‌های مورد تجزیه و تحلیل در فواصل زمانی بین سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ برای ۱۴ شرکت جمع آوری شده و برای تجزیه و تحلیل آنها با توجه به نوع داده‌ها از روش داده‌های تلفیقی (Pool Data) استفاده شد.

بیمه‌های زندگی یکی از شاخص‌های شناخته شده برای سنجش میزان تامین و رفاه مردم کشورها می‌باشد و کشورهایی که افراد آن به فراخور نیاز خود از این تامین برخوردارند با اطمینان بیشتری در برنامه ریزی توسعه و گسترش جامعه خویش مشارکت می‌نمایند (روژه، ۱۳۷۸). به بیان دیگر بیمه‌های عمر نشانگر رشد فرهنگ هر ملت می‌باشند، فرهنگی که نیازمند گسترش روزافزون است. از طرفی کشورهای در حال توسعه همیشه با نوسانات اقتصادی مواجه هستند. اقتصاد خانوار نیز در این کشورها به شدت تاثیرپذیر از درآمدهای اندک افراد خانوار است، نه سرپرست خانوار. در این کشورها درآمدهای سرپرست خانوار به شکل برنامه‌ریزی شده‌ای صرف هزینه‌های مشخص و از پیش تعیین شده خانوار می‌باشد (اوبر، ۱۳۷۸). لذا صنعت بیمه به سبب توان بالقوه‌ای که در فراهم ساختن زمینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری‌های کلان دارد در حفظ حقوق بیمه‌گذاران و در نیل به رشد و توسعه اقتصادی کشور اهمیت فراوان دارد. وظیفه صنعت بیمه، به منزله موسسه مالی این است که توان و قدرت خویش را در ارائه تأمین، تشکیل سرمایه و تقویت بنیه سرمایه‌گذاری اقتصادی جامعه نشان دهد و ثابت کند که بازایافت موفقیت و قدرت ملی به اهداف کلان اقتصادی صنعت بیمه مؤثر است. دستیابی به این اهداف جز با توسل به مدیریت صحیح سرمایه‌گذاری‌ها ممکن نیست. این امر نه تنها به ارائه خدمات بیمه‌ای با نرخ‌های پایین‌تر منجر می‌شود بلکه موجبات ارتقای سطح کیفی خدمات بیمه‌ای را فراهم می‌آورد و در سطح کلان اقتصادی افزایش رفاه عمومی و اثرهای ضد تورمی را در پی خواهد داشت. امروزه بر کسی پوشیده نیست که یکی از عوامل اصلی و مهم رشد و توسعه اقتصادی یک کشور افزایش سرمایه‌گذاری‌های مولد در آن جامعه می‌باشد. این مطلب به ویژه در کشوری چون ایران با مشخصه‌هایی نظیر بازسازی و نوسازی ظرفیت‌های تولیدی، افزایش تولید ناخالص ملی، فراهم کردن اشتغال‌های مولد و هدایت اقتصاد از فعالیت‌های غیر مولد به مولد، کاهش وابستگی در زمینه استراتژیک و دست‌آورد اعمال سیاست‌های خصوصی سازی و مهار تورم از طریق افزایش تولید، حائز اهمیت است.

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیات پژوهش نتایج این پژوهش مطابق با یافته‌های سیماس و آلکساندرا (۲۰۱۵)، کاپفر (۲۰۰۷)، میرزایی و همکاران (۱۳۹۲) دارد.

با توجه به اینکه تمامی فرضیات پژوهش تایید شدند می‌توان براساس نتایج فرضیات پیشنهاداتی ارائه نمود:

۱- با افزایش نوسانات مثبت ارزش بازار سهام، فروش بیمه‌های زندگی نیز افزایش می‌یابد یعنی تمایل مردم به خرید بیمه‌های زندگی افزایش می‌یابد و این خود گواهی بر افزایش سطح رفاه اجتماعی است. هدف اساسی بیمه‌های زندگی، تأمین اقتصادی و به تبع آن، تأمین اجتماعی، روانی و افزایش امید به زندگی آحاد مردم است و میزان بسط و گسترش آن در سطوح مختلف جامعه از شاخص‌های شناخته شده در سنجش تأمین و رفاه مردم کشورهای جهان

است؛ کشورهایی که مردم آن از چنین تأمین‌هایی برخوردارند با اطمینان و قدرت بیشتری در برنامه ریزی‌های توسعه اقتصادی - اجتماعی جامعه خویش مشارکت می‌کنند و از طرف دیگر با یک تأمین اقتصادی قابل قبول می‌توان جلوی بسیاری از انحرافات اقتصادی و اجتماعی را گرفت و زمینه‌های یک زندگی با کرامت و یک توسعه پایدار را نوید داد. بیمه‌های زندگی، امروزه از جمله مهمترین زمینه‌های فعالیت در بازارهای بیمه‌ای کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه هستند که متأسفانه در بازار بیمه ایران مهجور مانده‌اند. بنابراین با افزایش تمایل افراد به خرید بیمه‌های زندگی به این شاخص‌ها دست خواهیم یافت.

۲- با افزایش سطح مسئولیت اجتماعی (شاخص تعهدات اجتماعی و منافع اجتماعی) فروش بیمه‌های زندگی افزایش می‌یابد. یکی از شاخص‌های افزایش رفاه اجتماعی به اذعان اکثر متفکران رشد بیمه‌های زندگی می‌باشد با افزایش بیمه‌های زندگی فاصله طبقاتی در جامعه کاهش یافته و عدالت اجتماعی در جامعه گسترش می‌یابد. بیمه به عنوان یک عامل تاثیرگذار در رشد و توسعه عدالت اجتماعی در جامعه می‌باشد. بنابراین با افزایش بیمه‌های زندگی می‌توان اذعان داشت که در آینده رشد و توسعه را شاهد خواهیم بود.

### فهرست منابع

- آزاد، م. (۱۳۸۲). بررسی عوامل مؤثر بر فروش بیمه‌های عمر و پس‌انداز. فصلنامه پژوهشنامه بیمه، ۱۸(۴)، ۱۸۰
- احمدی نیاسانی، آ.، رستمی، ش.، و صبوری، م. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و اجزای عملکرد مالی؛ شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. ماهنامه پژوهش‌های مدیریت و حسابداری، ۱۴(۱)، ۲۰-۱
- اوبر، ژ. ل. (۱۳۷۸). بیمه عمر و سایر بیمه‌های اشخاص (م. صالحی و م. جانعلی، مترجم). تهران: انتشارات بیمه مرکزی ایران
- باش افشار، م.، سعیدپناه، م.، و تیره عیدوزهی، ف. (۱۳۹۷). الگوی خوشه‌بندی مشتریان بیمه عمر (مطالعه موردی: یک شرکت بیمه‌ای). فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهشنامه بیمه، ۳۳(۲)، ۴۵-۶۷
- رضازاده، ع.، شکری، ت.، ایمان‌زاده، م.، و خداوردی‌زاده، ص. (۱۳۹۷). اثر آستانه‌ای تولید ناخالص داخلی واقعی بر توسعه بیمه زندگی ایران: رویکرد غیرخطی رگرسیون انتقال ملایم. پژوهشنامه بیمه، ۱۳۱(۱)، ۲۲-۱
- روژه، ب. (۱۳۷۸). حقوق بیمه (م. حیاتی، مترجم). چاپ دوم. تهران: انتشارات بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- صمدی، س.، شیرانی فخر، ز.، و داورزاده، م. (۱۳۸۶). بررسی میزان اثرپذیری شاخص قیمت سهام بورس اوراق بهادار تهران از شاخص قیمت جهانی نفت و طلا (مدل‌سازی و پیش‌بینی). فصلنامه بررسی‌های اقتصادی، ۴(۲)، ۱۵-۱
- مومنی وصالیان، ه.، دقیقی اصلی، ع.، و آل احمدی، ا. (۱۳۹۲). اثر تورم بر بیمه‌های عمر و راهکارهای خنثی‌سازی آناقتصاد مالی، ۷(۲۳)، ۳۱-۶۰
- محمود صالحی، م. (۱۳۸۱). حقوق بیمه. چاپ اول. تهران: بیمه مرکزی ایران
- میرزایی، ا.، حسنی، م.، و نورالدینی، ص. (۱۳۹۲). اثر شاخص‌های مهم بیمه‌ای بر رشد اقتصادی در کشورهای عضو پژوهشنامه بیمه، ۲۹(۱)، ۲۲-۱ GMM. آپیک با استفاده از مدل پانل پویا به روش
- مهدوی، غ.، و علی‌پور، ج. (۱۳۹۳). حذف اثر منفی تورم از بیمه‌نامه‌های عمر و سرمایه‌گذاری به کمک سبد پولی.
- پژوهشنامه بیمه، ۲۹(۳)، ۵۱-۷۴

مهدوی، غ.، و ماجد، و. (۱۳۹۳). اثر عوامل کمی و کیفی مؤثر بر تقاضای بیمه عمر در کشور. پژوهشنامه بیمه، ۲۹(۲)، ۶۶-۳۷.

- Abbasi, E., & Derakhshideh, S. (2012). Effective factors on life insurance claims in Iran. *Insurance Newsletter*, 27(2), 1-24.
- Ammar, S. B., Eling, M., & Milidonis, A. (2018). The cross-section of expected stock returns in the property/liability insurance industry. *Journal of Banking & Finance*, 96, 292-321.
- Anzilli, L., Facchinetti, G., & Pirotti, T. (2018). Pricing of minimum guarantees in life insurance contracts with fuzzy volatility. *Information Sciences*, 460-461, 578-593.
- Chen, J., Jiang, F., Li, H., & Xu, W. (2016). Chinese stock market volatility and the role of U.S. economic variables. *Pacific-Basin Finance Journal*, 39, 70-83.
- Eling, M., & Jia, R. (2018). Business failure, efficiency, and volatility: Evidence from the European insurance industry. *International Review of Financial Analysis*, 59, 58-76.
- Gaganis, C., Hasan, I., Papadimitri, P., & Tasiou, M. (2019). National culture and risk-taking: Evidence from the insurance industry. *Journal of Business Research*, 97, 104-116.
- Hyden, G. (2001). *Rural poverty, risk and development*. Elgar Publication, 39, 124-127.
- Waddock, S. A., & Graves, S. B. (1997). The corporate social performance-financial performance link. *Strategic Management Journal*, 18(4), 303-319.